

Uppdaterad 22 jul 2008 00:05

DAGENS HUVUDLEDARE

Stoppa i tid

Rättegången mot Anders Eklund inleddes i går. Samtidigt som den pågår måste vi fråga oss vad rättsstaten kan göra för att förhindra att något liknande sker igen.

STATISTIKEN KRING SEXUALBROTT är dubbel: Å ena sidan låg återfallsfrekvens utslaget på den samlade brottsligheten. Å andra sidan skrämmande hög återfallsfrekvens om man väljer ut vissa typer av brott och vissa typer av gärningsmän.

Kriminologen Gabrielle Sjöstedt har i en avhandling följt upp de 1 400 gärningsmän som lämnade fängelserna mellan år 1993 och 1997. Sex år efteråt är det inte mer än 75 personer, eller sex procent, av de dömda som återfallit i sexbrott. Jämfört med annan brottslighet är det en låg siffra.

Samtidigt: de 75 personerna som återföll i brott gjorde sig sammantaget skyldiga till 389 nya gärningsbeskrivningar. Det är mer än fem i snitt och det inom sexårsperiod när man just släppts ur fängelset. Den fråga som infinner sig är för det första vad rättssamhället kan göra för att identifiera dessa personer, och för det andra vad det kan göra för att förhindra att de återfaller i brott. Men också här blir svaret dubbelt.

Ett problem är att det för personer med pedofila önskningar eller andra otillåtna sexuella preferenser är svårt att få hjälp innan de begått ett brott. Det menar RFSU, som är en av de få organisationer i landet där vuxna potentiella sexbrottslingar, kan få hjälp. Efterfrågan är större än resurserna. RFSU kan inte hjälpa alla och de andra alternativen är alltså begränsade.

INOM KRIMINALVÅRDEN är vården avsevärt lättare att få. Där är problemet oftare att den dömda, precis som i fallet med Anders Eklund, förminskar sin egen roll och skyller på tillfälligheter eller på offret. Utan insikt och motivation finns ingen mening med behandling.

Ytterligare hake i detta sammanhang är att många av sexualbrotten inte leder till fängelse. DN kunde i våras rapportera hur 30 procent av dem som dömts för att ha blottat sig förr eller senare begick ett avsevärt grövre sexbrott mot barn eller vuxna (DN 19/4).

Att blotta sig är i dag bara ett bötesbrott, som varken möjliggör sinnesundersökning eller någon strukturerad bedömning om risk för återfall i fortsatt brottslighet. Och även om den möjlighet fanns kan man fråga sig vad man skulle göra med resultatet? Svensk lagstiftning ger ingen möjlighet att låsa in människor på den typen av farlighetsgrunder.

HÄR KROCKAR TVÅ viktiga principer: förutsägbarhet i det juridiska systemet kontra samhällsskydd. För att förstå att något behöver göras är det bara att läsa Anders Eklunds kriminella cv. Inte mindre än sex fällande domar, varav fyra med fängelsestraff som påföljd, innan han grips för mordet på Engla Höglund och senare också för mordet på Pernilla Hellgren. Här behöver justitiedepartementet fundera på alternativa strategier. Som om man kan villkora tvåtredjedelsfrigivningen med att delta i

behandling, om övervakningen efter frigivningen på något vis kan skärpas (och om det är meningsfullt) eller om kanske högre straffskalor för återfall i sexualbrott skulle kunna vara en väg.

Vidare bör civilsamhället fundera över hur det kommit att fungera som normupplösare. Den sociala kontrollen i Anders Eklunds hemtrakter tycks ha ersatts av något slags social tolerans, där man accepterar att han blottar sig och att han sexuellt trakasserar servitriser på den vägkrog han brukar äta.

Att inte släta över sexualbrott är ett ansvar som åvilar oss alla.

DN 22/7 2008

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt.